

סוף זמן קר"ש

עש"ק תרומה

8:44

עש"ק תצוה 8:38

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיי הוא כל ההוא יומא
(הדק בלן ספר)

בי"ח

שנה י"א גליון י"ט (תנ"י)

ממעינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת תרומה

מס' שבועות לד': עד לו:

פרשת תצוה

מס' שבועות לו: עד לפ:

תנ"א (אז מן עש"ק) רב"י נחוראי
(אז רא אבאך לטעמך אן ארבעת חזקין)
מורכב רבנו שליט"א בסידור סג' קידושין

נ' אדר תשס"ט

תרומה

אוצר הגנוז

אם מותר להניח ספרי תורה הפסולים
בארון הקודש יחד עם הכשרים

בשרת נודע ביהודה (קמא אורח סי' טז) שאל, אם מותר להניח ספרי תורה פסולים שאינם ראויים לתיוקן בארון הקודש המקודש לספרים הכשרים, והביא השואל ראיה משברי לחות שמנחים בארון עם הלוחות השלמים, וכתב השואל לדחות, שרק שברי הלוחות היו בארון משום שהיה בהם קדושה יתירה שהיו מעשה ידי הקב"ה בעצמו, וכתב ע"ז הנודר ביהודה, שאין להוכיח משברי לחות משום ששם מתחלה נעשה גם לשברי לחות והיו כמו הנתת, אין זה ג"כ, ותנאי מתחילה מועיל וכמבואר באר"ח (סי' ס"ה) ועיי"ש מה שמסיק, **ובשרת בנין ציון** (סי' צ"ז) כתב, שמה שדחה בנודר ביהודה ששם מתחילה נעשה גם לשברי לחות והיו כמו הנתת, אין זה תשובה, דעדיין יש להוכיח ממה שציווה הקב"ה להשים את השברים אצל הלוחות בארון אחד שיש לשברים קדושה כמו לשלמים וא"כ ה"ה בס"ת, ועוד, שכיון שכבר נהגו העם להשים את הס"ת הפסולים אצל הכשרים בארון הקודש, הוי כמו התנה בתחילה גם בארון הקודש וכמו לגבי שברי הלוחות בארון, ומביא שם ראיה **מספר חסידים** (סי' תתקל"ד) להתייר.

ומוסיף שם, שגם ראיה זו משברי לחות שהיו מונחים בארון אחד עם הלוחות השלמים, אינו מוסכם, שהרי מצינו בזה מחלוקת בירושלמי שלר' יהודה בן לקיש ב' ארונות היו ואותו ארון שהיו מונחים בו שברי הלוחות לא היה בו קדושה כי"ו והיה יוצא עמהם למלחמה, אבל לרבנן ארון אחד היה, ורש"י בחומש (דברים י"א) כתב כדעת ריב"ל, ולפ"ז אין ראיה משברי לחות שמותר להניח ס"ת בלוי עם הכשרים בארון אחד, אכן כיון שמהבבלי נראה שסובר שהיה ארון אחד לחות ושברי לחות ושאלו בזה מחלוקת, שהרי בבב"ב (ד"ה) הגמ' מקשה לר"מ מנא ליה ששברי לחות מונחים בארון, ומה קשיית הגמ' שמא סובר ר"מ כמ"ד שלא היו מונחים באותו ארון אלא היו שני ארונות, אלא מוכח מהבבלי סובר שאין בזה מחלוקת, ועוד, דגם בירושלמי ריב"ל הסובר שהיו ב' ארונות, הוא יחיד נגד רבנן דס"ל שהיה ארון אחד והלכה כרבים.

ועיי' שמס'יק, שמה שנוהגים בהרבה קהילות שאינם גוזזים חס"ת שבלו אלא מניחים אותם בארון הקודש במקום מיוחד ומוציאים אותם בשמחת תורה להרבות ההקפה, יש להם לסמוך על ספר חסידים שהתייר.

ציפוי התפילין בכיסוי שאינו מחובר

כתב בשו"ע (אורח חיים כ"ב סמ"ח) שאם צפה הבתים בזהב או בעור בהמה טמאה, פסולים, **ודן בתשורת שי** (ח"א סי' תנ"ג) אם ציפוי זה הפוסל את התפילין הוא דווקא בציפוי המחובר לתפילין ומדבק אליהם, או שמא גם ציפוי המונח על התפילין ואינו דבוק להם נחשב לציפוי ופוסל הוא את התפילין. ונפקא מינה בכיסויים המצויים בזמנינו שמכסים בהם את התפילין של יד, ואם הם מכסים לגמרי את השל יד יש לדון אם יכולים לברך על הנתת תפילין כשהכיסוי הזה נמצא על התפילין, שהרי יתכן וכיסוי זה פוסל את התפילין ואין יכולים לברך עליהם בעוד הכיסוי מונח עליהם (וראה תוס' מנחות לה. ד"ה מעברתא). והביא בתשורת שי ראיה שגם ציפוי שאינו דבוק נחשב לציפוי, שהרי לענין הארון שהיה בבית המקדש נאמר וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו.

(המשך עמוד ד')

תורת פיך מאלפי זהב וכסף היינו שטוב תורה שהאדם לומד יותר מאלפי זהב שנותן שילמוד בשבילו אעפ"כ מי שאינו יודע ללמוד מצוה שיתן מעות לתלמידי חכמים ויהיה לו חלק בתורה שלהם, וזה שאמר הפסוק ויקחו לי תרומה היינו תורה מ' ר"ל תורה שניתנה במ' יום אבל מי שאינו יכול ללמוד מאת כל איש וכי' זהב וכסף ונחשת תקחו את תרומתי ר"ל בעד זהב וכסף תקחו את התורה ודו"ק ונכון.

לקיטו בן אריה

בלימוד התורה מקרבין הגאולה

ויקחו לי תרומה וגו', וי"ל בהקדם לנערץ סוף התורה בתחלתה, שהתורה מסיימת בלמיד' ישראל ומתחלת בבית' דבראשית, ע"פ דברי הגמ' (ב"ב ח.) גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם (והשע' ה'), דאם ישראל יעסקו בתורה תהיה הגאולה בקרוב, עיי"ש, וזהו הרמז ע"י למד', היינו לימוד התורה, ב"ת, נוכח לגאולה ובנין הבית ב"ב, ואמר על דרך זה הביאור בדברי התנ"כ"א מיד שאמר ישראל נעשה ונשמע צוה להם על מלאכת המשכן, ואמר להם ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ירבו לבו, ובדגל מחנה אפרים (פ' תרומה) כתב ששאל אותו אחיו הרה"ק ר"ר ברוך זצלה"ה ממעוזיב מה דאיתא בוה"ק תרומה תורה מ', שניתנה תורה למ' יום, מה שייכות יש נתינת התורה לבנין המשכן ולקיומו לי תרומה, ולפי האמור מוכן, שכשאמר נעשה ונשמע שהוא קבלת התורה נתעורר בנין ביהמ"ק, על כן צוה להם תיכף על מלאכת המשכן ואמר להם ויקחו לי תרומה לצורך בנין המשכן, ועל כן רמז בוה"ק תרומה תורה מ', שבכח לימוד התורה וכו' לגאולה זו, בנין המשכן.

הרה"ק ר' שלמה ממזקנטש זצ"ל הובא בתפארת בנין

בניית משכן בתוך ההוד

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ידוע קשיית התולדות שהקשה האיך נהגת מצוה זו בכל זמן, ואפ"ל שיכולין לקיים מצוה זו לבנות משכן לה' בכל זמן, כי עיי' שקובעין מקום ללמוד תורה נחשב לפני השי"ת כאלו בנוים חלק מביהמ"ק, דכיון שמקום זה עתיד להיות נקבע במקום המקדש נחשב כאלו בנה כבר חלק מביהמ"ק, דאצל הקב"ה עבר והזהר ועתיד ברגע אחד, דרך אצילני יתכן בחי' עתידות לומר שלעתיד יהי' נקבע בא"י, משא"כ אצל הקב"ה אין שייך עתידות הדכל לפניו ית' ברגע א' ממילא נחשב מיד כאילו כבר נקבע שם.

דברי יואל

בניית בית המקדש של מעלה

ועוד י"ל כי מצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם נוגהת בכל הדורות בכל מקום ובכל זמן, היינו שעל ידי עבודת בני ישראל יבנו בית המקדש של מעלה, ויהוה מלגורם במעשיהם חורבן למעלה חלילה, ולזה סיים הכתוב ואמר וכן תעשו, ודרשו חז"ל (סנהדרין טז:) וכן תעשו לדורותי, ובא הרמז בזה לכל הדורות לבנות בית המקדש של מעלה על ידי קיום התורה והמצוות.

ברך משה

הי' בטוח בהם שלא יחטאו

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ירבו לבו תקחו את תרומתי. תרומה לשון 'הפרשה', ואמר הכתוב כשיקחו ישראל את עצמם שיהיו מופרשים לי, מאת כל איש אשר ירבו לבו מן כל איש אשר לבו יתאוה ויחשוק לאוהו דבר, תקחו את תרומתי, מזה תלמדו עד כמה צריכים להיות מופרשים לי, כגון מי שמתאוה לממון לצבור הון ועושר, לא יניח ולא ישקוט יומם ולילה מלעסוק במשא ומתן ומלאכה ולעבור ימים ונהרות, מכניס את עצמו בסכנות נפשות, כדי להשיג תאוות המדומה שאינו אלא לשעה וכחלום יעוף, בפרט עבודתי צריך להיות בחשק גדול, שלא יטל אתכם שום מניעה בעולם מעבודתי במסירת נפש ממש.

דברי יחזקאל

עצי שטים עומדים

עצי שטים עומדים. כי באמרם על כל תלונה נתנה ראש ונשובה מצרימה ואז צריכים להחזיר להם כלי כסף וכלי זהב ששאלו ממצרים ואין כאן הקדש אך עצי שטים עומדים כי משלהם הוי' ולא ממה ששאלו ממצרים.

חתם סופר

אילו לא חטאו לא היו מתים

ויקחו לי תרומה. בתנא דבי אליהו (פרק י"ז) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וצריך ביאור. וי"ל, על פי מה דאיתא במס' נדרים (דף י' ע"א) שלא יאמר אדם לה' קרבן, ובספר שלי"ה כתב הטעם דשמא קודם גמר דבריו ימות ונמצא שהוציא שם שמים לבטלה, לכך צריך להקדים לומר קרבן קודם הוכרת השם - ויש להביא ראיה לפירוש השלי"ה מן המקרא הזה שאמר הכתוב ויקחו לי תרומה, דמשמע שיאמרו לה' תרומה וכן לא יעשה על פי הדין הנוכח למעלה, אבל אם טעמו של דבר הוא כפירוש השלי"ה אתי שפיר, ידוע מה דאיתא במס' שבת (דף פ"ח ע"א) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גילה לבני רו זה שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר (תהלים ק"ג כ') מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו - ואיתא במדרש רבה (פ' מצורע פרשה י"ח אות ג') דמטעם זה אמר הקב"ה למלאך המות שאין רשות לשלוט בישראל אלא יהיו קיימים כמלאכי השרת - וכן אמרו במס' עבודה זרה (דף ה' ע"א) אילו לא חטאו לא היו מיית' - וכיון דבאותו פרק בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע נאמרה פרשת תרומה אין כאן קפידיא אם יקדימו להוכיח את השם תחלה ויאמרו לה' תרומה, כי בעת ההיא לא היה פחד ואימת מות בהיות כולם כבני עליין חיים וקיימים, לכך נאמר ויקחו לי תרומה.

בנין אריאל

טוב לי תורת פיך

ויקחו לי תרומה זהב וכסף ונחושת תקחו את תרומתי. שמעתי פירוש על הפסוק הזה דלכאורה קשה כפל הלשון תקחו את תרומתי וי"ל דהנה כל אדם מחויב לקבוע עתים לתורה ומוי שאינו יכול ללמוד יתן מעות לעניי תלמידי חכמים, ובוה יש לפרש מאמר דוד המלך ע"ה שאמר טוב לי

ואלה תולדות

נולד בערך בשנת ת' בהעיר ואם בישראל איזמיר, לאביו הגה"ק ר' אברהם שלמה זי"ע, שהי' איש קדוש מאוד ובנו השבט מוסר מרבה להביא ממנו עובדות וגדלות בספריו, כבר במעללו יתנער נער שהולך הוא בדרכי אביו בכל מידותיו, רבו המובהק ה"י הגי"מ ר' בנימין מלמד מגדולי רבני איזמיר, עיין בספרו מדרש אליהו דרוש ראשון "שדרשתי על פטירת רבי ומורי, החכם השלם, הדיין המצויין, כמוהר"ר בנימין מלמד זצ"ל", עכ"ל, ר' בנימין מוזכר בשם הגדולים (חלק גדולים - מערכת ב אות כא) כל ימיו ה"י יושב בעיר איזמיר והי' שם מהרבנים הגדולים בעיר, ושם ה"י יושב על התורה ועל העבודה, התרחק מכל עניני העולם הזה, הרבה בתעניות וסיוגים, ועלה ונתעלה ונתקדש בקרב עם סגולה, והחזיקו אותו לאיש קדוש מאד.

רך כקנה

ה"י רך כקנה והי' נפשו נמוס בראותו עני, את כל הונן חילק לעניים, והי' הולך לקבץ צדקה לעניים, עד שקראו לו אפטרופוס של העניים, וז"ל ספר שם הגדולים (חלק גדולים - מערכת א אות קסו) ...ה"י אפטרופוס גדול לעניים שהיה הולך וקובץ על יד על יד מהבגירים ומחלק לעניים. עכ"ל, וחבר ספר מיוחד על עניני צדקה וקראו בשם "מעיל צדקה", וקובץ בתוכה על הנמצא במקרא ובתלמוד, במדרש ובוזרה ובספרי המדבר בענין הצדקה, אף ה"י מדבר על לב הנדבאים והאומללים ומועדו אותם, ומעשה ה"י שעי"י דברי עידוד שלו הציל בן אדם אחד מאיבוד עצמו לדעת כמו שמספר הוא בעצמו בספרו מעיל צדקה (ק"י) וז"ל: אמר המחבר, ובדידי הוי עובדא באדם דואג מתוך דוחקו, שהי' כוונתו לאבד עצמו לדעת, ויקר מקרה שדבר עמי מצער, והרבייתי עליו בדברי פיוסוס ונחמות, ואחר ימים גילה לי את לבו, שאלולי שפגע בי ונחמתיו בדברים, לא דעתו לאבד עצמו, עכ"ל.

קשה כאז

אולם בשם שהי' רך כקנה ה"י קשה כאז כשהדבר ה"י נוגע לכבוד התורה ולומדיה, אז ה"י מקנא קנאת ה' צבאות, ולא ה"י מוכן לוותר בשום פנים ואופן, והי' מוכן אפי' לנקום במבוי תלמידי חכמים, ועיין בספרו "מדרש אליהו", וז"ל: ואני הכותב אירע לי שפעם אחד ביום שבת קודש דרשתי על ענין רע שעשו כמה אנשים דברים נגד התורה, שעשו הסכמה שלא יתנו צדקה לעניים בכל שבוע, רק מחדש לחודש, מסיבת עול המסים שנכבד עליהם, והרבתי להם בדברים באומרי להם שהמעשה הזה הוא נגד התורה... וקם כנגדי איש רע ובלעיל, ימח שמו וזכרו, ופער פיו כנגל וקלל לכל תלמידי חכמים ואומר, שכל דבריהם הם דברים שבוים מלבם ודורשים כפי רצונם... והעומדים שם... לא מיהו מכל דבריו, מסיבת שהי' עשיר, אי להם ועל נפשם... ואני הכותב לא שמעתי הדברים, רק העידו עליו עדים נאמנים, שחי השם הייתי מכה אותו עד מות, שלבי כלב הארי ללבוש בגדי נקם על כבוד התורה ולומדיה.

רבים השיב מעון

ה"י בעל דרשן ומוכיח גדול וע"י דרשותיו הנלהבות שיצא מקרב לבו הטחור, ה"י משפיע על שומעיו שדבריו ה"י עושים פירות, וז"ל ספר שם הגדולים (חלק גדולים - מערכת א אות קסו) ... ורבים השיב מעון בדרשותיו ותוכחותיו

היכלא דצדיקיא

הרה"ק ר' אליהו הכהן זצ"ל - שבט מוסר

ח' אדר

ומתק לשנו. וכבר בא לו אדם מישראל בביתו יום ש"ק אחר חדרוש ונשק ידיו ואמר לו ידיע להוי להרב כי הוא היה מוכן לעשות עבירה והיום הזה בשמעי דרוש האדון חזרתי בי ונפקחו עיני. עכ"ל, וכמו שהעיד בעצמו בספר שבט מוסר פרק כו זי"ל: שמח לבי ויגל כבודי לפני בוראי, שפעם אחת הרבתי דברי מוסר ברבים ביום השבת קודש בשעת חדרש, והי' שם איש אחד שהי' מוכן לעשות במצאי שבי"ק עבירה חמירה, וכשמעו דברי המוסר ברבי ומלות שונות נשבע ליצור ופירש, ובליל מוצאי שבת בא להחזיק לי טובה, וסיפר לי הענין והודה ולא בוש, עכ"ל, גם הרבה לדבר ולהוכיח את בית יעקב אלו הנשים על דרכי צניעות וזי"ל בספר שבט מוסר פרק כו: ואני כמה פעמים עשיתי תגר עם נשים היושבות בפתח החצרים לרוח היום, וכל עובר ושם מסתכל בהן כתאות יצור, וכמה רעות נמשכות מזה, עכ"ל.

מועל ישועות

ה"י מפורסם לאיש קדוש ובעל מופת, היו פונים אליו בבקשות שונות, כמו כן ידוע ומפורסם ה"י לגרש רוחות רעות מבני אדם, כמו שהוא בעצמו מספר בספרו "מנחת אליהו" על רוח שנכנס באשה בחודש אב בשנת התמ"ח ליצירה, והוא גרשו מתוכה, וכן על שני רוחות שנכנסו בבחור אחד ובאחותו הילדה בת שש שנים, ואף אותם גרש, ועיין בספרו "מדרש תלפיות ענף נעלולים" וז"ל: הן כל ראתה עיני מכמה רוחות הנכנסים בגוף האדם ודברתי עמהם, וסיפרי לי מהמים הזדונים מרים ומאירים שעברו עליהם בהיותם פורחים באויר, ודברים תמוהים מענין עונשם וממה שראו בעולם בעת פריחתם בתוך חלל העולם... וכאלה מדברים אלו, אין כאן מקומו להעלות על הספר בדיו... ומה גם שכמה דברים מאלו כתבתי בחבורים אחרים, אך לא אחשוף פי מלספר דבר תימה שראיתי ברוח אחד, שהכרחתי לו בחרמות לצאת, ומה עשה לקיים החרם, יצא מן הגוף ונכנס בתוך השערות שבראש, וקמו השערות מאמצע הראש ויצאו ממחיצת שאר השערות שבסביב הראש, ונעשה השערות קשים כמו מחטים של ברזל, וצויתי להסתפר השערות בתער חדה, וכשהי' מגיע התער אצל השערות היו נוטים השערות לצד התער ודוחים אותה, עד שבחזק גדול גילחו השערות, ועלה מהם הכל דק מאוד, והלך לו דרך שם, עדיין לא נראה כזאת ולא נשמע כמוהו, עכ"ל.

ובא השמש

זכר להגיע לזקנה מופלגת ונפטר זקן ושבע ימים ביום ח' אדר שני שנת תפ"ט, ונטמן בעיר מולדתו איזמיר וזה אשר חקוק על מצבת קבורתו: הנה מקום ארון והלוחות,

שיר ושבחה והל"ל

ארשת שפתינו ימלל, למע"כ ידידנו הרבני החשוב המפואר עומד לימינינו בכל עת ועונה

מו"ה הלל שפיצער הי"ו

לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח תמים למעלות כמר יואל נ"י עב"ג בת הרבני החשוב המפואר מו"ה שאול בראך הי"ו

ויה"ר שהזיווג יעלה יפה לתפארת המשפחה ויזכה לרב תענות ונחת לאורך ימים עד ביאת הגואל במהרה בימינו אמן.

כברכת: המערכת

הוא המקום אשר גזו יאשיהו, גם השביע בצחצחות, נפש עם אל אשר יקראו, שבת מוסר ותוכחות, במבועי מים חיים יתחטאו, ולשונו דבר צחות, אשר מפיו רבים נרפאו, בו יחסו נאנחות, עינים מרודים טרף נשאו, ובזרועו יקבץ נדחות, וממעון קדשו יגבשו, יבכו בכה באנחות, עיני עם בכך ינחאו, ועל כל ראש יקרוח קרוחות, כי יד ה' היתה אל אליהו, כי נקד ממנו דדרת אליהו החכם השי' הדין המצוין הרב מר קשישא הלא הוא הכהן הגדול כמוה"ר אליהו הכהן זי"ל, והיתה נחוחות כבוד ח' ימים לח' אדר שנת תפ"ו. והספד גדול בכל מקום מגיע שמעות פטירתו ועד בירושלים שגם שם נספד כהלכה כעדותו של החיד"א בשה"י (חלק גדולים - מערכת א אות קסו) ...היתה נחוחות בשנת תפ"ט. ואל שמועה כי באה דרש מורנו הרב מהר"א יצחקי הנזכר בהספדו בתוכי ירושלים עה"ק תוב"ב, עכ"ל.

מורשתו הרוחנית

מורשת רוחנית גדולה השאיר אחריו קרוב לארבעים חיבורים וז"ל שה"י ...חיבר יותר משלשים חבורים מספר הסמוך לארבעים. ונדפסו איזה ספרים מחבוריו והם שבת מוסר. מדרש תלפיות ח"א. מעיל צדקה. מדרש אליהו. אגרת אליהו. עכ"ל, בחתימת ספרו שבט מוסר וכן בהקדמת ספרו מדרש תלפיות מונה הוא את ספריו, אולם ביותר נקבל ונפץ בקרב ישראל הוא הספר "שבט מוסר", כשמו כן הוא להכניע נפש החוטא למען ישוב ורחם עליו בוראו כרוב חסדיו, וחלקו לני"ב פרקים כמספר שמו אליהו, כדבריו בהקדמה להספר וז"ל: ותמצא בספר הזה בין פרקים כמספר שמו אליהו, עכ"ל, הספר כבר נדפס בחייו, ונתחבב מאוד על בני ישראל הלוהמים מתוכה עד שמאז כבר נדפס יותר מששים פעמים וביניהם ה"י כמה פעמים שנדפסו בתרגום לאדיש, וללאדינו, ולערבית, הספר נתקבל בכל תפוצות ישראל בין אצל החסידים ובין אצל המתנגדים הבעלי מוסר, ממדינת ליטא היו מגידים שנקראו בשם "בעלי השבט מוסר", על שם שהיו דורשים מתוך הספר הזה בבתי כנסתיות ובבתי מדרשות בשעה שבין מנחה למערב, עיין בספר חוקי חיים להגה"צ ר' חיים צבי וינקלער זצ"ל וז"ל: שמעתי בשם הגה"צ ר' הלל לייכטנשטיין [מקאלאמין] שאמר... על עצמו בזה הלשון: דער שבט מוסר האט מיך פער איין יוד געמאכט.

עיין בספר התגלות הצדיקים שמביא סיפור נפלא שסיפר הגה"ק ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע, פ"א יש הגה"ק הרבי ר' בונם ממשכסא זי"ע והתפלג על דברי הרמ"א (יו"ד סי' רמג סעיף ב') שאין ת"ח בזמן הזה, אמר בלבו: היתכן שרבותי הגדולים, החוזה מלובלין והיהודי הקדוש זי"ע, שהסתופפתי בצל קדשם, לא היו בגדר ת"ח, והנה נכנסה פתאום לחדרו בתו הקטנה של הרה"ק ר' ירחמיאל בן היהודי הקדוש זי"ע, ומסרה לו ספר "שבט מוסר" ובו כפל בדף אחד, לסימן שעליו לעיין שם, פתח את הספר בדף המקופל ומצא בו את הדברים האלה: ונחזור למעלת התורה ונדבר בחכמת החכמים שנגלה להם תעלומות חכמה ויועזים ומכירים בכל מה שברא הקב"ה בעולמו ובקאיאם בכול, ולא מבעיא חכמי התלמוד שגדלה מעלתם ממלאכי השרת, אלא אפילו החכמים שבכל דור דור, עכ"ל, מיד נחה דעתו ושמה בלבו שאף השבט מוסר סבור שיש חכמים בכל דור דור, אך לפלא ה"י בעיני הדבר, איך הרגיש הרה"ק ר' ירחמיאל את מכות רעיונותיו עד אשר שלח לו עיי' בתו את הספר ואף ציין לו את המקום ההוא, כעבור ימים אחדים נודעו שניהם למקום אחד, שאל הרבי ר' בונם את ר' ירחמיאל, מה ראה פתאום לשלוח לו את הספר, התפלל ר' ירחמיאל על השאלה ואמר: איני יודע מה אתה סח, וכי אני שלחתי לך את הספר, הביאו את הילדה ואמרה: איש זקן נתן לי את הספר וצויה עלי לילך ולמסור אותו לידי הרבי ר' בונם, אז אמר הרבי ר' בונם: שמוע מינה שאלהו הנביא נתן את הספר בידה, אולם מהיכן ה"י לאלהו ספר שבט מוסר, הלא בדאי לא לקח משל אחרים, "שמוע מינה שהשבט מוסר הזה מן השמים הוא", וסיים ר' העניך אני בעצמי ראייתי בעיני שבט מוסר זה ולמדתי בו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם

מזבח תקחנו למוֹת ובספֿה"ק עבודת ישראל כתב לפרש פסוק זה על דרך עבודת ה', וכי יזיד איש, הוא היצר הרע, על רעהו, הוא היצר טוב, שהם יחידו בלבו של אדם, להרגו בערמה, במחשבת ערמומית וכזוּבת, אז הכתוב נותן לנו עצמה מעם מזבח"ק תקחנו למוֹת, ע"ש בדברי קדשו. ובדרכו בקודש נלך ונפרש את הפסוק באופן אחר.

ויתבאר בהקדם מה שכתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (לראש השנה אות א) לבאר נסיון העקידה אשר רצה אברהם לשחוט את בנו, הלא אחד היה אברהם אבינו אשר כבר נתנסה בכמה נסיונות משך קל"ז שנות חייו, ומסר נפשו למען אהבת הבורא יתברך וביטל כל התאוות הגופניות, ומהיכי יתני שיחשוק את בנו יחידו מלעקוד על גבי מזבח. אמנם נראה יען כי רצה הקב"ה ליכוננו ואת זרעו אחריו לדורות עולם בנסיון גדול וחדש, על כן עשה הקב"ה ולקח מאברהם אבינו כל מדריגותיו אשר היה לו מקדם, למען ישאר כמו איש פשוט מאוד, אשר לזה בוודאי יהיה הנסיון גדול לשחוט את בנו, והנה ביאור המסורה וירא את המקום מרחוק (בראשית כב ד), מרחוק ה' נראה לי (ישעיה לא ב), כי העיד הכתוב וישא אברהם את עיניו וירא את המקום"ם, הוא הקב"ה שנקרא מקומו של עולם, מרחוק, שהרגיש בעצמו כי אבד מדריגותיו וקרבחו להשם יתעלה, ויגיד עליו רעו במסורה מרחוק ה' נראה לי, ר"ל דאין הכוונה על מקום העקידה, רק על השי"ת שנדרמה לו מרחוק ואין קרוב אצלו בדעת ובהשגחת שלימות ובהאבה דבוקה בכתחילה, ובאמת כל זאת סיכב המסכת למען הגדיל כח הנסיון, עכ"ד.

והנה כ"ק מרן אמו"ר זללה"ה בברך משה (מאמר יודעי תרועה אות כג) העיר על זה על מה זאת עשה השי"ת ככה לאברהם אבינו ליקח ממנו כל המדריגות שעבר עליהם כל ימי חייו, הלא הוא אברהם אשר עמל והתייגע ביגיעה גדולה כל ימי חייו, ובגדול מדריגתו נתקדש בקדושה של מעלה כמלאך מיכאל משרת, והיה מן הנוכח היה שישאר במדריגותיו אשר עבד עליהם ובכוונות הללו לילך לקיים ציווי הבורא לעקוד את יצחק בנו. ותיירך שהיה בזה כוונה עמוקה, כי הקב"ה צופה ומביט עד סוף כל הדורות שיגיע זמן כזה בעקבתא דמשיחא שיהיו בני ישראל בשפל המדרגה, אין דורש ואין מבקש, ואין אתנו יודע עד מה לכוין בתפלות ובתקיעות כראוי ונכון, ואין תחבול עבודתם הנעשה באופן פשוט בלי מדריגות וכלי כוונות, ועל כן לקח הקב"ה מאברהם אבינו כל מדריגותיו, והיה בשעת העקידה כאדם פשוט, ובוה הכין ופעל לדורות העתידות מעשה אבות סימן לבנים לקבל התפלות והתקיעות אף בזמן שתהא עבודתם באופן פשוט בלי כוונה נכונה בלי כוונות וכלי מדריגות, כשם שנתקבלה עבודתו בשעת העקידה בכוונה פשוטה בלי שום מדריגות וכוונות עליונות, עכ"ד.

אמנם יש להוסיף עוד בביאור הענין, דכל זה עשה הקב"ה למען דורות הבאים, שאם יבא זמן אשר יהיה דור חלש כדורינו אלה, ובני ישראל יהיה להם נסיונות וזמנים קשים, מהיכן יהיה להם כח להתגבר נגד כוחות היצר ולהחזיק מעמד בכבוד הנסיונות שיוכלו לקיים רצון הבורא. ולזה לקח הקב"ה מאברהם אבינו כל המדריגות, ובמצב כזה ניסה אותו ועמד בנסיון, ועל ידי זה עשה אברהם אבינו פועל דמיוני לדורות הבאים, והוריד כח גדול ונשגב לכל אחד מישראל, שבאיוה בחינה ומדריגה נמוכה שימצא בו יהא ביכלתו לעמוד בנסיון, ויזכו לכוחות עילאין של אברהם אבינו. ולאמלא לקח הקב"ה ממנו כל המדריגות, היה נשפע מזה רק לאנשים כערכו בני עליה שהמה יוכלו להתגבר על היצר הרע, אבל הפשוטי עם חלילה לא היה להם תקומה להתגבר נגד

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג משפטים תשס"ט - בארא פארק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פיתוי היצר, אך הקב"ה קורא הדורות מראש ראה איך שיהיה מצבן של ישראל בדורות האחרונים, לכן עשה טובה גדולה לבני ישראל ולקח מאברהם אבינו כל המדריגות, כדי שבאותו בחינה יעמוד בנסיון העקידה, ועל ידי זה נעשה פועל דמיוני שכל אחד מישראל באיוה מצב שיהיה אם יבא עת נסיון ויכל להתגבר נגד פיתוי היצר. ובה יתבאר הכתוב וכי יזיד איש הוא היצר הרע, על רעהו הוא האדם, להרגו בערמה, כי המחטיא את האדם קשה יותר מההורגו, מעם מזבח, פי' מהא דחיונן במזבח בעקידת יצחק שאבד אברהם אבינו כל המדריגות ונעשה כאיש פשוט ועם כל זה עמד בנסיון, תקחנו למוֹת, לבטל כח היצר אשר רוצה להפיל את האדם בסכך היאוש, כי על ידי שהתגבר אברהם אבינו על הנסיונות שהיו לו, נסיון אחר נסיון, שנתנסה גם בזה שנלקח ממנו כל המדריגות ונעשה כאיש פשוט מאוד, הוריד כח הקדושה נשגבה שבני ישראל יהיה להם כח הגבורה לכבוש את יצרם ולעמוד נגדו.

ב

עוד יתבאר על פי דברי א"ז זללה"ה בקדושת יו"ט (לראש השנה אות ה) בביאור ענין עקידת יצחק, כי באמת היה נסיון גדול מה שרצה אברהם אבינו למסור נפשו של בנו יחידו ולשוחטו במצות ה', אמנם עבודת אברהם אבינו לא זו בלבד היה אלא יתר על כן, כי כל כך גדולה בלבו אהבת הקב"ה בראשית אש וההשתוקקות לעשות רצון קונו באין מפריע, כי אהבתו התקועה בלבו הוליד גם בלב בנו יחידו התעוררות להקריב עצמו לעולה אשה ריה ניהוח לה'. ולכן נאמר בתוה"ק והאלהים נסה את אברהם"ם דייקא, דבאמת הראשון במסירות נפש זה היה אברהם אבינו, כי גם מה שיצחק לא מיאן והסכים לזה, זה גופא היה מעבודת אברהם אבינו כי בצדקתו ובקדושתו הפעיל כל כך בלב יצחק מסירות נפש זה ומאווה היה, ולכן נקראת על שמו, יען כי מידו בא לו גם כן התעוררות למסור, לכן נאמר והאלהים נסה את אברהם"ם ויאמר אליו קח נא את בנך את יחידך וגו', ר"ל שיקח את יצחק גם כן לבחינה זאת שישתוקק למסור נפשו לה', ואברהם אבינו הוא שפעל והכניס אהבת ה' בבנו ובזרעו אחריו שגם המה ימסרו נפשם ומאווה לה', ועל זה נאמר יען אשר עשית את הדבר הזה, שהפעיל שגם זרעו אחרי ימסרו נפשם להקב"ה, עכ"ד.

וע"פ פי זה אמרתי לבאר מאמר הגמרא (גיטין נז:) בההוא עובדא דאשה ושבעה בניה, אתיוהו לקמא קמיה דקיסר, אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתיב בתורה (שמות כ ב) אנכי ה' אלהיך, אפקוהו וקטלוהו, אתיוהו לאידך וכן כל בניה, וכולם השיבו לו בפניו והוציאו אותם להריגה, אמרה אימיה, בני לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות. ולכאורה יפלא מאמריה איך ביקשה אותו אשה להתיייר ולומר שהיא גדולה במעשיה מאברהם אבינו. אמנם לפי האמור י"ל שהאשה אם הבנים אמרה כן מרוב ענוותנותה וצדקתה, שאין זה בכחה כלל אלא מכחו של אברהם אבינו, ולזה אמרה בני לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות, דהיינו כי מכת קדושתו של אברהם אבינו אשר

עקר את יצחק בנו על גבי המזבח, נולד כח זה בלבבות בני ישראל עד סוף כל הדורות שימסרו נפשם על קדושת השם, ועל כן גם היא זכתה לעקוד את שבעה בניה, וגם זה הוא מכחו של אברהם אבינו.

והנה איתא במס' יומא (דף פו.) רבי ישמעאל היה דורש ד' חילוקי כפרה, והתמור מכולן הוא עון חילול השם, דאניו מתכפר אפילו בתשובה ויסורים אלא על ידי יום המיתה. וכתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (שוב אישכ אות יד) מה יעשה ילוד אשה כי יתאונן על חטאיו אשר בתוכם גם עון חילול השם, כי הרבה עניני חילול השם ישנם, ואיך יזכה להנצל מיסורים ומיתה, הנה מצאנו להם רפואה ותעלה ממה דאיתא בזה"ק (במובר דף קכא.) אית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, והאי יהיב גרמיה למוֹתא ומסיר נפשיה כמאן דאתפטר מעלמא, ותיקונא דא בעי כוונה דליבא, וכדין קוב"ה מרחם עליה ומכפר חוביה, עכד"ק.

וזה ביאור הכתוב וכי יזיד איש הוא היצר הרע, על רעהו הוא האדם, להרגו בערמה, להפילו בסכך היאוש, מאחר שנכשל ל"ע בעבירות חמורות אשר לא מועיל תשובה עליהם, וחלילה יכול האדם להתייאש עצמו ולחשוב שח"ו אין עוד תקומה לנשמתו, ולזה אמר מעם מזבח, פי' מהא דנעקד יצחק אבינו על גבי המזבח, שאז הכניס אברהם אבינו כח הקדושה בבניו אחריו עד סוף כל הדורות שכל אחד מישראל יהיה מוכן למסור נפשו להקב"ה, ובקבלה לבד סגי שיצרך הקב"ה מחשבה טובה למעשה, וכאשר האדם מקבל על עצמו מסירות נפש לשמו יתברך חשיב כאילו אתפטר מהאי עלמא, ונתכפר לו כל העוונות, ומהו תקחנו למוֹת, לבטל כח היצר המקטרג על האדם שחלילה אליו לן עוד תקומה.

ובב"ב בדרך זה יש לפרש הרמז שכתב בבבל הטורים שק"ל בגימטריא נפ"ש, ע"ש. ובש"ך על התורה (פ' תשא) שק"ל בא"ת ב"ש גימטריא הוי"ה, עכ"ד. בהקדם דברי א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' תרומה) בשם המפרשים (ענין יצחק דבש ח"א דרוש ז) על הא דנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, כי בכל נפשך פירושו שכל אחד מחוביב למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, וצריך כל אחד לגמור בדעתו שאם יבא לידו ענין שצריך למסור נפשו או ימסור עצמו למיתה וישלך נפשו מנגד, וצריך לכוין זאת בכל עת ממעמקי הלב כי בוחן לבות ה' יודע מחשבות בני אדם אם מקבל עליו באמת ובלב שלם. והנה האדם מלוּבש בלבוש גשמי, ולפעמים ידמה לו כי אכן הוא במדרגה כזו ועומד מוכן ומזומן להשחט על קדושת שמו יתברך, ובאמת אפשר אם יבא מעשה לידו בפועל ידך לבדו ויסוג אחרו, והבחינה לזה לידע האמת מדרגת נפשו בזה יכול לעשות בנסיון ממנו אם יכובונו על דבר כבוד שמו יתברך, כי הנה האדם עוסק בזה כל ימי חייו לאסוף חיל ולצבור הון יום וליל לא ינוח ופורש עצמו למקום סכנה לעבור ימים ומדבריות וכמעט נחצצם עם המעות, ואם עומד האדם בנסיון שמבזבזו הונו וממנו בשביל כבוד שמו יתברך, מזה יש להוכיח כי גם גופו ממש ימסרנו אם יזדמן לפניו ולא יעכב, ולזה כתבה התורה ובכל מאודך אחר בכל נפשך כי זה מורה על זה, עכ"ד. ולזה רמז נפש חביבת שקל, כי נתינת מחצית השקל הוא בחינה של מסירות נפש למען כבוד שמו יתברך, והוא בגימטריא הוי"ה בא"ת ב"ש, ע"ד דאיתא בזה"ק (פ' פינחס דף רלח:) כי העושה מצוה שורה שם הוי"ה על האבר שבו עושה המצוה, ע"ש. וכתב האלשיך (הובא בהגדת שמחת הרגל) דעל ידי מסירות נפש נתקן כל רמ"ח איברים ושש"ה גידים, שמושך עליו אור קדושה ומשרה שם הוי"ה על כל האיברים וגידים, עכ"ד. ולזה נרמז שם הוי"ה בחיבת שקל, שעל ידי זה שורה שם הוי"ה על כל גופו.

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

וחז"ל אמרו שהיו שלשה ארונות, גנמי וחיצון של זה ואמצעי של עין, ולא היה ציפוי זהב על ארון העין, הרי שגם ציפוי של כסיו שאינו דבוק נחשב לציפוי, והוא הדין לענין תפילין שציפוי פוסל אותם שגם כסיו שאינו דבוק להם פוסל אותם.

אך **בשרת שרגא המאיר** (ח"ב סי' מא) העיר מדבריו ספר **באר מים חיים** לאחי המהר"ל מפראג, שכתב על דברי רש"י בפרשת תרומה שהיו שלשה ארונות, וכתב על כך אחי המהר"ל ששלשה ארונות עשה בצלאל וקבען במסמרים, ונראה מדבריו שבאמת אין כסיו נחשב לציפוי עד שיחברו אותו במסמרים, וכן כתב בספר מקדש מעט (סי' לב סי' סק סק) שכל דברי השרע בפסול בתים שציפוי זהב או עור בהמה טמאה הם רק כשמדביק את הזהב או את העור בדבק עם בית התפילין עד שנעשה חלקלך מדופן הבית, אבל התיק שעושים להניח על הבית לשמירה ומסירים אותו כשמניחין התפילין, גם אם שכת להסירו לפני שהניח את התפילין והניח את התפילין בידו בעוד התיק עליהם אין שום חשש בדבר, כיון שאין זה כתפילין מצופות אלא רק כתפילין שיש כסיו בגד עליהם. וכן כתב **בשרת עמק הלכה** (א"ח סי' ח). גם **בשרת** ש"י עצמו עצמו דחה הראיה מסוגיית הגמ', שיתכן לומר שרק אם משאירים את הכסיו לעולם ואין בדת אף אדם להסירו משם לעולם אז נחשב הכסיו לציפוי, וכך היה בארון הקודש שלא היו מסירים את הארונות זה מזה ותמיד היה ארון העין בין שני ארונות הזהב, ולכן נחשבו ארונות הזהב כציפוי של ארון העין. וכן בתפילין אם יכסום בעור בהמה טמאה בלי דעת להסירו משם לעולם, יהיה העור נחשב כציפוי גם אם לא הדביקוהו לבית. אבל כסיו של תפילין שמשמשים בו בזמננו שאין מונח שם לעולם אלא מסירים אותו מזמן לזמן, אינו נחשב לציפוי אם לא הדביקוהו, ואינו אלא כסיו (וראה עוד בשרת קנן תורה ח"א סי' א).

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

ויבזה יובן מה שאומרים בפייט לתפלת מוסף, ויזכור לכם זכות נם אנכי עפר ואפר, והוא רמז על אברהם אבינו שאמר ואנכי עפר ואפר, ויש להבין שייכות זכותו של אברהם אבינו לפרשת שקלים. אמנם לפי האמור יובן כי בפרשת שקלים שנותנים צדקה המורה על מסירות נפש, מזכירין זכותו של אברהם אבינו שאמר ואנכי עפר ואפר, וכפירש"י (בראשית יח כז) שאמר אברהם כבר הייתי ראוי להיות אפר על ידי נמרוד, כאשר השליך עצמו לתוך כבשן האש באור כשדים למען קדושת שמו יתברך, להשמיענו דכח זה השריש אברהם אבינו בדורותיו אחריו, ועל ידי זה גם אנחנו יש לנו הכח של מסירות נפש.

ובדרך זה יתבאר גם הפיוט אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא, ע"ד הכתוב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, רמז על שם הוי"ה המאיר על כל איברי וגידיו של אדם. וזה שאנו מבקשים אור פניך עלינו אדון נשא, שהשי"ת יאיר עלינו שם הוי"ה ב"ה, על ידי ושקל אשא בבית נכון ונשא, כי בנתינת מחצית השקל שהוא בחינה של מסירות נפש, מאיר שם הוי"ה על כל גופו של אדם.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכח לבחינת מסירות נפש לפני הקב"ה, וזהו באחד באדר משמיעין על השקלים, שמשמיעין מעלתן של ישראל שהם מוכנים תמיד למסור נפשם להשי"ת, וראיה לזה הוא מנתינת מחצית השקל. וכח זה מורש בקרבנו מאברהם אבינו וכל אשר בשם ישראל יכונה יש לו כח זה למסור נפשו לה'.

והשי"ת יעזור אור פניך עלינו אדון נשא, שנוכח לקצת אורה מאת הקב"ה, השי"ת ישיפע ויזריח קצת אורה בלבבות בני ישראל. אמרו חז"ל (ביצה לב:) כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו, אך פרשת שקלים סגולתו להשפיע לבני ישראל שפע רב, כי כתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (פ' שקלים אות כג) כי סוד השופר הוא סוד השקלים שהיה הנס בשביל שהקדים שקליהם, ולזה לישמוע קול שופר ראשי תיבות שק"ל, עי"ש לפי דרכו. וכתב עוד בייטב פנים (אבני זכרון אות ס) דסגולת השופר הוא להשפיע פרנסה, ורמזו במאמר חז"ל (שבת קיז:) תקיעת שופר ורדיית הפת, היינו לתקיעת שופר ולהוריד על ידי זה שפע פרנסה, חכמה ואינה מלאכה, עי"ש. ולזה סגולת פרשת שקלים אשר נרמז בו מצות תקיעת שופר הוא להשפיע פרנסה לבני ישראל, ועל ידי קריאת פרשת שקלים נשפע פרנסה בהרחבה גדולה שלא יהיה חלילה עולם חשך בעדו, אלא יהיה אור, אור פניך עלינו אדון נשא, שהשי"ת ישיפע אורה בבתי בני ישראל, על ידי ושקל אשא בבית נכון ונשא. והשי"ת יעזור וישפיע כל השפעות טובות בגשמיות וברוחניות, משכנס אדר מרבין בשמחה, בשמחה דקדושה, ויושפע שמחה בכללית ובפרטית לכל אחד מישראל, ונוכח להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

לע"נהרה"ח ר' חיים צבי ב"ר משה יודא ע"ה
נפטר ג' אדר שנת תשל"א לפ"ק

צמצולי הלכה

בירורי הלכות, ערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מנכר הכוללים קרית יואל
והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

אופנים שמותר להרטיב בגד במים בשבת (ב)

(א) כבר נתבאר שאסור לשפוך מים על הבגד משום כיבוס, ובדרך לכולך מותר, ורק באופן דליכא למיגור לשמא יסחוט [בגן ששופך רק מעט מים, או ששופך על בגד מה שלא איכפת לו בגד שרטט ממים], אבל באופן שאפשר לחוש לשמא יסחוט [ששופך הבגד עם הרבה מים והוא בגד שמקפיד עליו שלא יהי רטוב עם מים] אסור משום גזירה שמא יסחוט.^א

(ב) ולפי זה, הבא לבית ומונעליו רטובים משיל או ממוטר, מותר לנגבם בקארפע"ט (אפי' בקארפעטס כאלו שמקפיד שלא יהיו רטובים), כיון שהוא מעט מים, וכן מותר לאחוז הכלי [טעמ'ל] עם הבעקטיש"ע [כשנוטל ידיו לנטיילת ידים], או לנגב החלון מהליחות [האוי"ן] שמתהווה מהקור עם הבעקטיש"ע, שכל אופנים אלו מיקור דרך לכולך, וע"כ ליכא איסור כיבוס וכיון שהוא רק מעט מים אין לחוש שמא יסחוט.^ב

(ג) ובגדים שאינו מקפיד עליהם כשהם רטובים, מותר לנגב עמדם אפי' הרבה מים, כגון אם נשפך הרבה מים על הקרקע, מותר לנגבם עם שמאט"ע שהוא נגוב ונקי (אבל אם השמאט"ע רטוב אסור לנגב בו משום סחיטה),^ג וכן מותר לנגב הכלי אכילה [דישע"ס] עם ההאנטו"ך המיוחד לזה, אפילו אם נעשה רטוב הרבה, כי בגדים כאלו לא איכפת לו שהם רטובים, וע"כ אין לחוש שמא יסחוט. (ופשוט שבכל אלו יזהר שלא יסחוט בפועל).

דין שריית בגדים "מלוכלכים" במים

(ד) כל הדברים שנתבאר שאין איסור כיבוס כשעושהו "דרך לכולך" [וע"כ תלוי, אם שייך למיגור עליו שמא יבא לסחוט, אסור, ואם אין לחשוש לשמא יסחוט, מותר, וכמו שנתבאר] הוא דוקא כשהבגד נקי, שאין עליו לכולך בעין [ואפילו אם נשמטשו בו הרבה פעמים, וניכר עליו השחוריות ממה שהשתמשו בו, אם אין עליו לכולך הניכר, מיקור נקי לענין זה].^ד אבל בגד שיש עליו לכולך [שמו"ץ] הניכר בעין, יש לזהר שלא להרטיבו עם מים אפילו בדרך לכולך, משום איסור כיבוס.^ה

(ה) וע"כ אם נשפך מים על הקרקע, יש לזהר שלא לנגבו עם האנטו"ך או שמאטע שיש עליו לכולכות [שמו"ץ] אע"פ שהוא דרך לכולך, דכיון שההאנטו"ך מלוכלך [שמוצי"ג], יש עליו איסור כיבוס (אבל סתם האנטו"ך אע"פ שהשתמשו בו כמ"פ, אם אין עליו לכולך הניכר, מותר לנגב עמו). ומהאי טעמא יש למנוע שלא להשתמש עם המאט"פ בשבת לקנח עמו מים הנשפכים אפילו כשהמאט"פ נגוב, כיון שעל פי רוב הוא מלוכלך.^ו

=====

^א כ"כ נתבאר בשבוע העל"ט

^ב וכבר נתבאר בשבוע העל"ט שאם יצטער עי"ו, שהבגד שלבוש בו נרטב קצת, אסור להרטיבו, כן גוררין שמא יבא לסחוט כדי שלא יצטער, ע"ש.
^ג והוא איסור דאורייתא, משום תולדת דש, כי נחא ליה במים הנסחטים מן השמאט"ע כדי שיתקנה הקרקע (ויתבאר א"ה בבית מלאת דש).

^ד תנ"ע' במב"א (סי' ש"ב סק"ז) שמביא מדברי התשב"ץ בשם מהר"ם דגינת כלים לא מיקור דרך לכולך ולא דמי לנגיב ידים, שהידים מלוכלכות משא"כ כלים, ע"ש וא"כ לכאורה אסור לנגב כלים אפי' באופן דליכא חשש סחיטה משום דרך נקיון הוא (וכמו שנתבאר בסעיף א'), אבל הת"ש (סק"ח) כתב דיש ראשונים שחולקים עם מהר"ם בזה, וס"ל דאף נגוב כלים מיקור דרך לכולך, וענינ' שכתב שגם המחבר (בסי' ש"ב סעיף י"ב) סובר דלא כמהר"ם בזה ע"ש, (וע' במחש"ש שביאר דברי המחבר באופן אחר) ובאמת שכן דעת הרדב"ז (ח"א סי' ר"א) שגם נגיב כלים מיקור דרך לכולך, וכ"פ המאמר מרדכי (סק"ד) ובמשנ"ב (סק"ג) וערוך השלחן (סכ"ג) וכן נראה בכללית השבת (במלאכת מלבן) [ואף שכתבו שממג"א נראה דגינת כלים הוי דרך נקיון, מ"מ גם המג"א מקיל למעשה מטעם אחר, דסובר דבגד נקי מותר להרטיב עם מים אף בדרך נקיון, אלא דלא נקטין כותבי בזה, וכמו שנתבאר כבר בדברינן].

^ה נתבאר בהערות בשבוע העל"ט, שהאנטו"ך המיוחד לנגיבת כלים, הוי בגד שאינו מקפיד על מימיו אף לדעת המג"א ע"ש בהערה.
^ו כמ"ש הרא"ש (יומא פ"ח סי' ד') ותוס' ישנים (יומא ע"ז ע"ב), והובא בביתא (סי' ש"ב סעיף כ"א) ומשנ"ב (סק"ט) ושאר אחרונים.

תנה ענין זה בזה כמה מהלכים באחרונים ואפשר להאריך בזה טובא אך מחמת חוסר המקום א"א להאריך בזה כפי הוצרך, ע"כ נכתוב בקצרה, דין זה כתב העלה שבת (סי' ש"ב סק"א) ונתיב (שם) שאסור להרטיב בגד מלוכלך אף בדרך לכולך, וע"כ בפמ"ג (א"א סק"ח) שכתב שדין שזה תלוי בב' תירוצי התוס' (שהובא בגליון דפ' יתרו) ע"ש, ודבריו הובאו בעצמם צדק (כמס' שבת דף נ"ח ע"א) ובתולה לרד"י (סי' ש"ב סק"י) ולפיו לכאורה גם לדעתם צריך להחמיר בדין זה, כיון שהפוסקים נקטו לעקר כתי' התוס' שמחמיר בזה (וכמ"ש בהג"ח ד"ה שיש – שכן דעת רוב ראשונים) אלא שחששו גם לתירוצי האחר, וע' בקצות השלחן (סי' קט"ז סק"ב) שהאריך טובא בענין זה. [ומש' הרמ"א בסעיף י' להח"י לקנח ידיו בבגד המלוכלך ממי רגלים, צ"ל דמי רגלים לא מקרי לכולך לענין זה והו"ל כבגד שהשחיר, וכמו שנראה מדברי התניא שם, או י"ל באופנים אחרים ואכמ"ל].

אמנם בבבלי" (סי' ש"ב סעיף ט' ד"ה שאין) צידד לומר בדרך לכולך מותר לכרע' אף בבגד המלוכלך ע"ש, ומ"מ כחבנו להחמיר בזה כדעת העיר' שהחמיר וכתב שישנו לכאורה מדברי הפמ"ג וכו', ואפילו לדעת המשנ"ב יש אופנים שאסור, כגון אם עי"ו יתקנה הבגד מהלכלך, או אם כותנו לכבס, ע"י במשנה ברורה (סק"ג) דד"ק.
^ז ועוד יש חשש משום זילות ודבשת.

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונינו בלי רשות כתב מהמערכת
הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950